

Imppaus

Mitä se on?

Imppaus on erilaisten haihtuvien aineiden (esimerkiksi liimat, ohenteet, lakat, puhdistusaineet, tinneri, butaani, ilokaasu, ponnekaasut) hengittämistä päihtymistarkoituksessa. Kemikaaleja hengitetään yleisimmin alkuperäispakkauksesta joko nenän tai suun kautta. Ainetta voidaan myös siirtää paperiseen tai muoviseen pussiin, jolloin kemikaalia hengitetään pussista.

Osa impattavista aineista on vaarallisia kemikaaleja. Vaarallisten kemikaalien myyntiä on jonkin verran rajoitettu: huumaavia tai terveydelle vaarallisia kemikaaleja ei saa luovuttaa, jos on epäily niiden käytöstä päihtymistarkoitukseen.

Imppaus on Suomessa melko harvinaista ja painottuu nuorten keskuuteen. Nuorilla kokeilu on 10 prosentin luokkaa. Täysi-ikäisestä väestöstä noin kaksi prosenttia on käyttänyt liuotinaineita tai liimoja päihtymistarkoitukseen. Suomessa imppaus liittyy tavallisesti kokeilunhaluun ja on luonteeltaan satunnaista.

Miten se vaikuttaa?

Imppauksen päihdyttävää mekanismia ei vielä täysin ymmärretä. On arveltu, että joidenkin impattavien aineiden vaikutuskohdat aivoissa olisivat suurin piirtein samoja kuin alkoholilla. Vaikutus on pääosin keskushermoston toimintaa lamaava. Päihdyttävän vaikutuksen kesto ja voimakkuus riippuvat paljon siitä, mikä aine on kyseessä. Pääsääntöisesti vaikutukset alkavat välittömästi ja kestävät joitakin minutteja.

Imppauksen vaikutuksiin voi kuulua jännityksen, euforian ja estottomuuden tunteita. Vaikutuksia on verrattu alkoholihumalaan. Myrkyllisten kemikaalien hengittäminen kuitenkin myös ärsyttää limakalvoja ja hengitysteitä. Tästä voi seurata muun muassa pahoinvointia, yskää ja hengenahdistusta. Imppauksesta voi seurata muistikatkoksia, sekavuutta ja hallusinaatioita. Imppauksesta seuraa tavallisesti väsynyt ja päänsärkyinen olo. Päihtymys on osittain seurausta väliaikaisesta hapen puutostilasta aivoissa.

Käytön riskit?

Imppaus voi aiheuttaa rytmihäiriöitä tai lamauttaa hengityksen. Imppauksesta voi seurata tajuttomuus, mihin liittyy riski oksennukseen tukehtumisesta. Imppauksesta päihtynyt henkilö on myös alttiimpi onnettomuuksille. Kuolemaan johtaneet tapaukset ovat liittyneet useimmiten polttoaineiden sekä ilmanraikastimien ja tupakansyöttimien sisältämien kemikaalien imppaukseen. Erityisen vaaralliseksi on osoittautunut muovipussista hengittäminen.

Pitkällä aikavälillä imppaus aiheuttaa kroonista nuhaa, toistuvia nenäverenvuoroja, nenän ja suun haavaumia, erilaisia tulehduksia ja vapinaa. Imppauksen myötä hengitys muuttuu erityisen pahanhajuiseksi. Pitkään jatkunut käyttö on liitetty myös apaattisuuteen, masennukseen ja vihamielisyyteen. Vainoharhaiset ajatukset voivat käytön myötä lisääntyä.

Toistuva liuottimien ja muiden kemikaalien imppaaminen on erityisen vaarallista nuorten kehittyville aivoille. Liuotinten käytön on havaittu muun muassa pienentävän tiettyjen aivoalueiden kokoa. Osa muutoksista voi olla pysyviä. Imppaukseen on liitetty myös aivo-, maksa- ja munuaisvaurioiden riski.

Tutkimusten perusteella vaikuttaisi siltä, että runsas imppaaminen raskauden aikana voi aiheuttaa samankaltaisia pysyviä vaurioita kuin alkoholi. Näihin kuuluvat muutokset lapsen ulkoisessa olemuksessa ja aivojen kehityshäiriöt.

Miten riskejä voi vähentää?

Imppaukseen liittyviä riskejä on vaikea vähentää. Myrkyllisten kemikaalien hengittäminen vahingoittaa aina elimistön kudoksia. Riskit voi välttää parhaiten sillä, ettei imppaa.

Imppausta ei etenkään kannata toistaa useita kertoja peräkkäin, sillä toistuvat hapenpuutostilat voivat johtaa tajunnan menetykseen. Tiedottomaksi mennyt henkilö on käännettävä kylkiasentoon, jottei tämä tukehdu omaan oksennukseensa, ja toimitettava ensiapuun.

Raitis ilma voi auttaa imppauksen jälkeiseen väsymykseen ja päänsärkyyn.

Lähteet

[Asetus vaarallisen kemikaalin vähittäismyynnistä 676/1993](#). Finlex verkkosivut.

Barceloux, Donald G. (2012): "Medical Toxicology of Drug Abuse. Synthesized Chemicals and Psychoactive Plants". John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

Bowen, Scott E. (2011): "Two Serious and Challenging Medical Complications Associated with Volatile Substance Misuse: Sudden Sniffing Death and Fetal Solvent Syndrome." Substance Use & Misuse, vol. 46, 68-72, DOI: 10.3109/10826084.2011.580220.

Dingwall, Kylie M. & Cairney, Sheree (2011): "Recovery from Central Nervous System Changes Following Volatile Substance Misuse." Substance Use & Misuse, vol. 46, 73-83, DOI: 10.3109/10826084.2011.580221.

Hyytiä, Petri (2015): "[Päihteiden vaikutus kasvavan lapsen ja nuoren aivoihin](#)". Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim, 131:10, 933-9.

Karjalainen, Karoliina; Savonen, Jenni & Hakkarainen, Pekka (2016): "[Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet - Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992-2014](#)". Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen raportti.

Korpi, Esa R. & Linden, Anni-Maija (2017): "Riippuvuutta aiheuttavat aineet ja mekanismit". Teoksessa "Lääketieteellinen farmakologia ja toksikologia" (toim. Pelkonen, Olavi & Ruskoaho, Heikki). 4. painos, Duodecim, Helsinki. Painettu versio julkaistu 2014.

Lüscher, Christian (2015): "Drugs of Abuse". Teoksessa "Basic & clinical pharmacology" (toim. Katzung, Bertram, G. & Trevor, Anthony J.). McGraw-Hill Education, New York.

Päihdelinkki (2013): [Ilokaasu](#).

Raitasalo, Kirsimarja; Huhtanen, Petri; Miekkala, Mari & Ahlström, Salme (2012): "[Nuorten päihteiden käyttö Suomessa 1995-2011 - Espad-tutkimuksen tulokset](#)". Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen raportti.

Scott, Katherine & Lust, Karin (2010): "Illicit substance use in pregnancy – a review". *Obstetric Medicine*, vol. 3, 94–100, DOI: 10.1258/om.2010.100014.

Source URL: <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/pikatieto/imppaus>